

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in valja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Delciški „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v.

UREDNIŠTVO: Koroška cesta štev. 5.

Rekopis se ne vračajo. Neznamkovana pisma se ne sprejemajo.

UPRAVNIŠTVO: Koroška cesta štev. 5.

Vsprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petstovke za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do urede opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnina proste.

Štev. 2.

V Mariboru, dne 12. januarja 1905.

Tečaj XXXIX.

## Kdaj bo konec narodnostnemu boju?

Od leta 1848. že bijemo spodnještajski Slovenci boj za svoj narodni obstanek. Ta boj je posebno hud od leta 1867, odkar imamo ustavo in ž njo vse polno različnih volitev. Pri vsaki priložnosti, kjer je le kakšna, sicer za široo javnost še tako nezadovoljstvo, moramo slovenski možje stati na straži ter braniti čast slovenskega imena. Zato pa tudi vsakokrat stopijo druge razlike našega političnega mišljenja v ozadje in loči nas le narodna zavednost ali nezavednost. Druga načela, niti gospodarska niti prosvetna, si ne morejo priboriti nikdar prave veljave, če ne nosijo na sebi znaka, da so v obranitev proti nemškemu navalu. In to je velika škoda za gospodarsko in prosvetno ojačenje slovenskega ljudstva na Spodnjem Štajerju.

Toda Slovenci, niti kmetje niti razumniki niso na teh nepovoljnih razmerah nič krivi. Mi Slovenci tvorimo na Štajerskem tretjino vsega prebivalstva, mi smo v manjšini, mi se moramo le braniti. Močnejši nemški sosed nam hoče vzeti našo narodnost in prihaja med nas kakor volk v ovčji obleki, mi pa stojimo le za svoje svetlinje na straži.

Vprašamo se danes, ali bi se ne dal narodnostni boj vsaj nekoliko omejiti na Spodnjem Štajerskem? Gotovo, če ne lahko in hitro, pa vendar počasi in z vsem naporom.

In na konec ljutega narodnostnega boja moramo misliti, to zahteva boljša bodočnost spodnještajerskega slovenskega ljudstva. Celo zadevo pa morajo vzeti naši poslanci v roke.

Največ prepira nam delajo šolska vprašanja in različna gospodarska vprašanja. Nemci nam hočejo polagoma ponemčiti ljudske šole; višjih šol nam sploh nočejo dati; naše srednješolsko dijaštvo ne dobi nič ali malo podpore; za študenthajme pa se izmeče na tisoče. Naših rek in potokov nam ne regulirajo; podpore po uimah in brezobrestna posojila se delijo pogosto pristransko in Slovincem na kvar, za izobrazbo se skrbi nemškim kmetom, našim pa jako malo; deželna kmetijska družba in zveza gospodarskih zadrug, ki dobiva tudi iz naših davkov visoke podpore, se brigata le za Nemce in samo te podpirata.

Ker smo si torej zaradi šolskih in gospodarskih vprašanj najbolj v laseh, treba je, nas tukaj najprej spraviti narazen. To pa se lahko tako izvrši kakor v deželi češki med Čehi in Nemci. Tamkaj so Nemci v manjšini kakor mi na Štajerskem, zato so zahtevali, da naj se v šolskih in gospodarskih rečeh ločijo. Vladi je dopadala misel, podpirala je nemške želje in razdelila narode v prepornih šolskih in gospodarskih vprašanjih. In če so si Nemci in Čehi tudi v državnem zboru v laseh, vendar je v deželi sami narodnostni boj precej omiljen, ker so se odstranile preporne točke.

Če Nemci in nemškutarji na Štajerskem res želijo nam Slovincem vse dobro, potem pač ne bodo ugovarjali, da se spodnještajerske šole, v katere zahajajo Slovenci, in pa skrb za najvažnejše gospodarske zadeve med Slovenci izroči slovenskemu oddelku v deželnem šolskem svetu in deželnem odboru. Mi pa radi dovolimo, da one šole, v katere zahajajo pristni Nemci, nadzoruje in urejuje nemški šolski svet in tudi glede gospodarskih zadev istinito nemških občin bi se našlo sporazumljenje.

Naše poslance pozivljamo, naj se posvetijo tej misli ter na ta način store konec ali pa vsaj omilijo narodnostne boje. Če možje kakor Ornič, Stiger, Jenke, Stallner, Pfrimer res tako gorijo za mir med narodnostima kakor se bahajo, potem smemo pričakovati, da bodo naše poslance krepko podpirali. Ako se uresniči naša misel, se bo lahko mirno delalo za gospodarsko blagostanje in prosveto spodnještajerskega slovenskega ljudstva!

## Okrajni zastop ormoški.

Dne 29. dec. 1904 se je vršil drugi redni občni zbor okrajnega zastopa. Navzoči so bili: Načelnik g. dr. I. Omulec, odborniki gg.: Zadravec, Petovar, Kuharič in Stanič, potem okrajni zastopniki gg.: Škerlec, Klemenčič, Šinko, Kavtzhamer, Bauman, Bauer, Stamen, Zabavnik, Raušl, Kovačec, Mubič,

## LISTEK.

### Meličevega Janeza voznja.

(Po virih posnel Al. Andrejev.)

(Konec.)

Ljudje so zmajevali z glavami, misleč, da mu malo manjka ali pa še veliko in da ga bo treba spraviti v Gradec.

Tako je srečno privozil v mesto, dasi je tuptam čul kako neljubo opazko, za katero se pa ni zmenil. Tukaj je pa moral paziti na vse. Bil je pač že večkrat v mestu, toda s kolesom še nikoli. Iz tega vzroka je tudi jako počasi vozil. Po cesti so hiteli ljudje, nekateri so skoro kar tekli, vmes so pa drdrali težki in lahki vozovi. Janezu se je kar vrtelo v glavi.

Naenkrat dohiti nekega policaja. Janez, nič hudega sluteč, zakriči:

„Beži, da te ne povozim!“

Policaj se je obrnil in grdo pogledal našega kolesarja. Janezu je postalo vroče, ko je ridel, s kom ima opraviti, in vstavi kolo.

„Kje imate zvonce?“ zareži se nad njim policaj kakor kovaške klešče.

„Prosim vas, gospod. Ta becikel ni imel e nikdar zvonca. Pa tudi ne vem ne, kako

so ti vragovi zvonci, s katerimi so drugi zvončkal, ko sem se dol vozil“, se opravičuje Janez.

„Kako si pa torej upate voziti se po mestu brez zvonca! Ne veste, da je to pod kaznijo strogo prepovedano?“

„Gospod, jaz nič hudega ne mislim, grem samo k bratu, ki tukaj študira.“

„Mene to čisto nič ne briga! — No, pa kje imate številko?“

„Kaj, kakšno številko? Ne zastopim vas.“

„Ne veste, da mora imeti vsakdo tudi številko pri kolesu, kdor se hoče voziti po mestu?“

„Saj poznam svoje kolo, čemu še številka?“

„Poznate! A drugi vas ne poznajo; kako, če koga povozite? — Sicer pa greste z menoj!“

„Prosim...“ je jecljal Janez.

„Nič, prosim! Z menoj in konec je besedi!“

Janez se je upiral in upiral, a nič ni pomagalo. Moral je s policajem. Potrt je peljal svoje kolo poleg sebe in počasi stopal pred policajem. Ni se ozrl ne na desno ne na levo. Kri mu je silila v glavo in sram ga je bilo, hudo sram. Najrajše bi bil kar skopnel, saj je vedel, da se vse ozira in zija za njim. In res so vsi gledali za Janezom. Oh, ta sramota! Poprej še tako mogočen, a zdaj tako

ponižan. In lomila ga je jeza, da se je kar tresel.

„O, da bi ne bila zdajle v mestu in ne bi bilo toliko ljudi, niti pet minut me ne ženeš. Da, to bi te jaz...“

„Kaj godeš?“ zahrešči policaj.

„Nič. Nač beciklom se jezim, ker noče gladko teči“, odvrne Janez prav pohlevno, dasi je komaj skril jezo.

Dospela sta že pred rotovš. Tu mu je v veži vzel kolo drug policaj z besedami:

„Ga že dobite nazaj.“

S prvim sta pa odšla po stopnjicah v prvo nadstropje.

II.

Listine in viri, iz katerih smo zajeli vožnjo Meličevega Janeza, ne poročajo nič, kako se mu je godilo tisti dan in poslednjo noč na rotovžu v ječi — ako smemo sobo, kjer je bil Janez zaprt, tako imenovati. No mislimo si lahko, kako se je obnašal v ječi, ako le vemo, da je Janez pravi pravcati kmetijski fant. In pravijo: „kmetiska kri je huda.“ No, gotovo se je tudi Janez jezil v ječi. A kaj mu je vse pomagalo? Nič! Umiriti se je moral. Zaprt je in čakati mora, da mu odpro.

Viri nam nadalje pač popisujejo Janezovo obravnavo. Držali smo se jih natančno in nič

Paulinič, Majcen, Munda, Robič, Dovečar, Gomzi, Šepc in Masten. Zapisnikarjem izvolil se je zopet g. Jakob Zdravec. Načelnik g. dr. I. Omulec pozdravi navzoče zborovalce ter okrajnega glavarja pl. Unterrainerja, konstatuje sklepčnost zbora ter preide na dnevni red.

Enoglasno se dovolijo občinam zaprosene doklade. Potem prednaša g. okrajni načelnik okrajni proračun za leto 1905. Isti izkazuje izdatkov 47.467-03 K, dohodkov 16.323-03 K, torej primanjkljaj 31.144 K, kateri se pokrijejo z dokladami in sicer za okrajne potrebe s 27 %, za šolske potrebe pa s 7 %. Pobirale se torej bodo v letu 1905 34 % okrajne doklade; — nepokritih ostane 82 K 32 v. Ta proračun se po natančnem razjasnilu vsacega pristavka enoglasno odobri.

Glede preosnove občinske ceste Ivanj-kovci — Veličan v okrajno cesto II. razreda omenja g. načelnik, da v tekočem letu vsled vednega deževja ter drugih neprilik ni bilo mogoče I. sekcije popolnoma dodelati, da pa se bode to v spomladi zgodilo in da se bode tudi II. sekcija v prihodnjem letu zgotovila. Nadalje javlja g. načelnik, da se je lokalni obhod ceste Sodinci — Podgorci od strani deželne inženirja ter drugih prizadetih činiteljev že vršil in da se bode v bodočem letu že cesta po deželnem inženirju izmerila in se bodo uvedli tudi vsi drugi pripravljani koraki za preosnovo te ceste v okrajno cesto II. razreda.

Na novo sta se dovolili podpori in sicer 200 K babicam, ki naj bi se v vsaki župniji nastavile, ter 200 K konjederski hiši Buchberger s pristavkom, da so vse v konjedersko okrožje Ormož spadajoče občine od dosedanjih podpor odvezane. Nadalje se dovoli občini Frankovci v svrhu prizidbe šole najeti hran. posojilo po 4000 K ter občini Hum v enako svrhu najeti hran. posojila po 3200 K.

Za pregledovalce okraj. računov izvolijo se jednoglasno gg. Ivan Bohinec, Makso Robič in Ivan Škerlec.

Tudi zastran preosnove občinske ceste od Grab skozi Šalovec se je z večino sklenilo, da se naj uvedejo pripravljani koraki in sicer če je mogoče že letos.

Ko je še končno okrajni načelnik omenil, da se je tudi v preteklem letu skrbelo za povzdigo živinoreje, ker se je nakupilo 6 plemenskih bikov pinegavskega plemena, tako, da je sedaj že 10 takih bikov v raznih občinah razpostavljenih, zaključil je sejo.

nismo dodali in nič izpustili, da bralec sam vidi, kako poročajo o obravnavi pred nami ležeči viri.

Točno ob deveti uri naslednjega dne dopoldne ga je pripeljal taisti policaj, ki ga je prejšnji dan aretirjal, iz ječe pred sodnika — pred komisarja.

Janez se je jako dostojno vedel in tako na vse povoljno vplival.

Komisar je pričel z zanimivo obravnavo, ki je trajala komaj pol četrte ure. Naš kolesar je na vsa vprašanja točno odgovarjal.

Komisar: „Vi ste Janez Melič.“

Janez: „Da.“

Komisar: „Ali veste, zakaj ste bili zaprti in zakaj ste poklicani semkaj?“

Janez: „Vem.“

Komisar: „Zakaj niste imeli včeraj zvonca pri kolesu in ne številke. Veste, da je to kaznjivo?“

Janez: „Moje kolo ni imelo še nikdar zvonca in številke, mislim, da tudi takrat ne, ko je bilo novo. In me do sedaj še nihče ni nikoli vprašal ne po zvoncu in ne po številki.“

Komisar: „Zakaj ste se pa upali voziti z njim po mestu? Tu vendar ni tako, kakor na kmetih. Ali ne veste, da je to pod kaznijo prepovedano?“

Janez: „Naj ne zamerijo, gospod! Jaz nisem vedel...“

Komisar: „Da morate imeti zvonec pri kolesu, to vam že da zdrava pamet, če nimate morda slame v glavi.“

## Rusko-japonska vojska.

Na suhem.

Na bojišču v Mandžuriji je še vse pri starem. Nobena armada noče začeti. Govori se, da Rusi tudi spomladi ne bodo začeli, ampak da bodo pustili, da jih Japonci napadejo. Verjetna ta vest ni. Kajti ruske čete vedno vznemirjajo Japonce. Dne 1. t. m. so Rusi 10 km. severno od Jezičenga razdrli tir železnice, ki pelje iz Ljaojana proti severu, ter povzročili, da je skočil vlak iz tira. Razdejali so tudi brzojavno zvezo. Seveda se bodo tudi tukaj čutili nasledki padca Port Arturja. Listi namreč poročajo, da je bilo sedaj pred Port Arturjem 30 do 40.000 Japoncev. Od teh vojakov ostane 10.000 mož za stražo trdnjave in za stražo ceste, ki vodi od Daljnega proti Mandžuriji. Ojama dobi izpred Port Arturja torej na pomoč 20 do 30.000 Japoncev, torej dovolj, da se razloček med rusko in Japonsko vojno močjo ob Sahu izravna. Rusija sedaj silno hitro mobilizira. Mobiliziranih je na novo pet strelnih brigad, 4., 8. in 16. voj., 11. kavalerijska divizija, mešana kavkaška divizija, dalje številne artilerijske čete. Nekaj teh čet je že na poti na bojišče. Vse te čete bodo tekom meseca januarja in februarja došle na bojišče. Rusi imajo torej dovolj vzroka, da odločilni boj pri Mukdenu odlagajo, da zberejo popolnoma svojo vojno moč t. j. do meseca marca. Korist Japoncev pa zahteva obratno, hitro odločitev, predno se izpopolni ruska armada. 30.000 mož izpred Port Arturja je zato za Japonce velike važnosti. Ali bodo Ruse napadli in jih poizkušali premagati, predno dobe Rusi pomoč? Mogoče je pa tudi, da si ne bodo upali Japonci napasti rusko armado. Vsekakor pa je padec Port Arturja povzročil, da morajo Rusi še nekaj časa čakati z bitko ter si med tem pridno dovažati pomoč.

Na morju.

Roždestvensky ne bo nadaljeval svoje poti proti Vzhodni Aziji, ampak bo čakal na ladije, ki so že na poti ali pa se bodo šle odposlale njemu na pomoč. Do maja bodo Rusi sestavili namreč zopet novo brodovje za vojsko v japonskih vodah.

Kaj sedaj?

Port Artur je padel. Vse časopisje se strinja s Stesljevim poročilom carju, „da je posadka storila, kar je bilo v človeških močeh“. Sedaj se ugiba, kako bo padec Port Arturja vplival na vojni položaj. Odločitev bo padla

Janez je molčal in kri mu je šinila v glavo.

Komisar je nadaljeval:

„In veste, da morate imeti v mestu številko? Kaj, če koga povozite, ali vemo, kdo ga je, če nimate številke. Tako se pa pogleda lepó dotični nesrečnik na številko — in kolesarja imamo.“

Proti policaju obrnjen:

„Ta toraj, Janez Melič, kakor je sam izjavil, ni vedel, da mora v mestu imeti vsakdo zvonec in številko pri kolesu, radi tega je klical: „Beži, da te ne povozim!“

Janez se brž vtakne vmes in reče:

„Saj sem moral, ker nisem imel zvonca, drugače bi bil še koga povozil.“

Komisar je bil zdaj do dobrega prepričan, da je Janez le iz nevednosti to storil. Odpustil ga je in mu ostro zabičaval, naj se nikoli več ne vozi brez zvonca in številke po mestu.

Janez je bil toraj zopet prost. Zahvalil se je komisarju, in rekel:

„Nikoli več me ne boste videli tu na rotovžu zaradi tega. Še danes si kupim zvonec, da mi ne bo treba več kričati nad ljudmi. Pa z Bogom!“

Vzel je svoje kolo in z lahkim srcem odšel k svojemu bratu. —

Kako se je vozil nazaj proti domu, tega več ne poročajo viri. Verjetno je pač, da je prinesel zdravo kožo domov, kakor mu je želel Kosérnik.

v Mandžuriji. Vojni poročevalec pariškega lista „Le Journal“ Ludovic Naudeau je poslal iz Mandžurije jako čudno poročilo. Naudeau pravi, da ruskim oddelkom nedostaje kart, zanesljivih tolmačev in da jih domači vodiči često nalašč zavajajo. Ta dopisnik trdi, da je dogovorjenost med Japonci in Kitajci brezdvomna. Kitajski guverner je z Japonci v vedni zvezi. O položaju ruskih čet vedo često Japonci bolje nego Rusi sami. Če je to res, tedaj se je opravičeno bati tudi za usodo ruske armade v Mandžuriji.

Iz Berolina poročajo, da nemška vlada odkrito želi, da bi se sklenil mir; a miru nista naklonjeni ne Ruska in ne Japonska. Posebno se ne bo Rusija pričela pogajati prej, predno ne bo še enkrat poizkusila vojne sreče v Mandžuriji. Povdarja se, da Rusija še ni izgubila niti ene velike bitke, ker je bitka pri Ljaojanu pokazala, da sta bili obe armadi zelo močno utrjeni.

Japonska je že zopet začela pogajanja za četrto posojilo, ki se bo vzelo pod istimi pogoji, kakor tretje. Kakor smo že poročali, so dobili Japonci isto samo pod zelo hudimi pogoji. Posojilo bo znašalo 300 mil. jenov.

## Deželni zbor štajerski.

Gradec, 10. januarja 1905.

Po navdušenosti, ki je vladala na mari-borskem zaupnem shodu, ste gotovo pričakovali, da bodo naši poslanci takoj v prvi seji deželnega zbora začeli ropetati. Da tega niso storili, za to so imeli svoje vzroke. Finančni odsek je te dni sklepal o zahtevani slovenski poljedelski šoli. V imenu nemških strank je priporočal grof Lamberg, naj sklene odsek, da se napravijo za Spodnji Štajer tečaji za mlekarstvo, živinorejo in za druge kmetijske stroke. Dr. Ploj je obsodil poročilo deželnega odbora na deželni zbor, ker je taisto naravnost razžaljivo za Slovence. Ugovarjal mu je deželni odbornik grof Franc Attems, češ, da deželni odbor ni hotel žaliti Slovencev. Proti predlogu grofa Lamberga sta glasovala obadva slovenska člana finančnega odseka, ki se je torej sprejel po večini glasov. Te dni pride v pretres v zbornici.

Prošnja šentjurskih tržanov, da se trg Št. Jurij na južni železnici ustanovi kot lastna občina, se je uslišala po večini glasov. Tržani pač nočejo biti s kmeti skupaj v eni občini! Kmetje, vi pa tako radi tlačanite liberalnim gospodom! — Odboru za zgradbo železnice Grobelno—Rogatec do Krapine se dovoli 700.000 kron, da se ta železnična proga dovrši. Dr. Jurtela je pri obravnavi te zadeve grajal, ker se je med Št. Vidom in Šmarjem delala železnica po globokem preseku, vsled česar se je stavba združila in je treba zdaj toliko nagrade dajati odboru tega železničnega podjetja. Odgovarjal mu je v imenu deželnega odbora dr. Link.

Deželnemu odboru se je v seji 30. okt. dovolilo, pobirati deželne doklade v dozdajšnji višini do konca aprila 1905.

V seji dne 3. t. m. se je razpravljalo o tem, ali bi se dalo občinskim in okrajnim zastopom dovoljenje, da smejo same zvišati občinske doklade čez dosedanje mero. Predlog se ni sprejel zaradi tega, ker bi potem zgubil deželni odbor del nadzorstva nad gospodarstvom občin in okrajnih zastopov. — Za most, ki ga je sezidal inženir Kirchschlager pri Trbovljah čez Savo, so je izplačala podpora 2000 K. — Za zvezo kmetijske zadruge se je dovolilo 8000 kron.

V seji dne 4. t. m. se je sprejel predlog dr. Jurtela in tovarišev o uravnavi Pesnice v III. oddelku. Zaradi ustanovitve deželne hranilnice v Šoštanju ali v Ljutomeru se bodo vršila pogajanja, da se v prihodnjem zasedanju o tem predlaga. — V seji dne 5. t. m. se je sprejel predlog dr. Jurtela in tovarišev zaradi uravnave Drave pri Meretincih, Malivesi, Gajovcih in Forminu. Dr. Ploj predlaga, naj se dajajo zvestim kmetiskim poslom podpore in nagrade. Se sprejme, a Ornik glasuje